

Dr. Janko Penić: POPULARNA KATOLIČKA TEOLOGIJA ZA SVJETOVNJAKE, u 4 sveske (»Razum i objava o Bogu« — »Putovi k Bogu« — »Što Bog traži od čovjeka?« — »Kako će čovjek omiljeti Bogu?«)

Naša se, domaća, teološka literatura iznenada, — iznenada barem za šire, svećeničke i vjerničke, krugove, — obogatila jednim standardnim djelom. A na području, gdje smo do sada bili najsiromašniji. U teologiji za savjetovnjake, za vjernike, osobito one inteligentnije.

Msgr. Dr. Janko Penić, kanonik zagrebačkog Prvostolnog Kaptola i dojučerašnji, dugogodišnji, rektor zagrebačkog Nadbiskupskog bogoslovskeg sjemeništa, napisao nam je i, u vlastitoj nakladi, izdao popularnu katoličku teologiju za svjetovnjake, u četiri oveća sveska: svaki pod posebnim naslovom. Sva četiri broje oko tisuću stranica u formatu velike osmine.

A kao čovjek, koji se uvijek bavio knjigom i bio, već po svojoj službi, blizu svećeničkim i bogoslovskeim krugovima i problemima, on je to učinio na način, sa svake strane najzgodniji. Obradio je materijal u cjelosti, sustavno i pregledno; poredao ga klasičnim, tradicionalnim, redom (apologetika, dogmatika, moral, pastoral, asketika); birao ga po eminentno praktičnim kriterijima; zaokružio ga u kratka, suvisla, poglavlja. Dotakao se svega, što inteligentnije ga vjernika zanima, a ipak popularno, bez puno citata, bez suhoparnog aparata, bez, svjetovnjaku teško razumljive, stručne terminologije. Pravilnim, lažanim, komunikativnim jezikom. I sve je sveske providio kazalima, u kojima će se svatko lako snaći.

Ipak, nije to Penićevo djelo samo neka skica, samo neki sumaran pregled, katoličke teologije. Solidan je to rad: prava »summa theologica« u malom; kompletna priručna teološka enciklopedija za katolički laički svijet. Treba samo u svakome svesku pročitati kazalo, pa da čovjek odmah vidi, kako su materijali u njemu raznoliki i aktualni. Na sve, što ga sa vjerskog područja zanima ili tišti, naći će vjernik u njima odgovor. Kratak, ali i jezgrovit, jasan, pouzdan, inteligentan. I ortodoksan. Auktor se očito drži tradicionalnoga naučavanja Crkve i slijedi misli velikih teologa prošlosti: učitelji su mu i uzori »probati auctores«. Nauka, koju on u tim svojim knjigama pruža vjernicima, ista je ona, što ju je Crkva, još od apostolskih i otačkih vremena, smatrala svojom: »zdravom naukom« — »sana doctrina« (1 Tim 6,3; 2 Tim 1,13; 4,3; Tit 1,9. 13; 2,1. 2. 8; 2 Iv 9—11). I gdje su, danas, općenito prevladala šira i nova teološko-biblijska tumačenja. On im pristupa sa puno opreza: voli, očito, biti i »konzervativan« nego da pođe za sumnjivim i problematičnim, još nedovoljno objašnjenim i dokazanim, hipotezama. Pazi da ne sablazni ljude žive, djetinje, vjere a pogotovo da ni u čemu ne povuče u sumnju nadnaravne pretpostavke objave i kršćanstva. Racionalisti mu ne imponiraju, ni kada, formalno, nastupaju u ime katoličke teološke znanosti: on dosljedno provodi evanđeoski princip objave i crkvenosti u teologiji. Kao i u drugim, tradicionalnim, neoskolastičkim udžebnicima i zbirkama, i u njega je sve iznutra, logički, povezano: jedno iz drugoga slijedi; jedno se na drugo nadovezuje. U prvom, apologetsko-dogmatičkom, svesku (»Razum i objava o Bogu«) raspravlja on o naravnoj spoznaji Boga, o objavi i njezinim izvorima, o vjeri, o Crkvi, o unutarnjem životu Božjemu, o duhovnom svijetu, o stvorenju, grijehu i otkupljenju, o Kristu i o Crkvi, o općinstvu svetih, o posljednjim stvarima; u drugom svesku (»Putovi k Bogu«) o teoriji i principima čudorednog života, o zakonu, o savjesti, o krepostima i grijesima; u trećem svesku (»Što Bog traži od čovjeka?«) o zapovijedima, teološkim i dekaloškim; u četvrtom svesku (»Kako će čovjek omiljeti Bogu?«) o milosti, o darovima Duha Svetoga, o sakramentima, — općenito i posebno, — o blagoslovinama, o molitvi.

A težište je svega auktor, — kako je to sa njegova stanovišta i shvatljivo, — prenio na teren morala i askeze: u sva tri zadnja sveska najviše o tome govori. Kršćanstvo nije drugo nego sjedinjenje s Bogom po životu pravde i milosti.

Velika je, po našem mišljenju, akvizacija za naš crkveno-vjerski i katolički život ta Peničeva teološka zbirka. Ispunja jednu vidljivu prazninu u našoj dosadašnjoj teološkoj književnosti. Svima će nam vrlo dobro doći.

I svećenicima - propovjednicima. Sam auktor, u pogovoru svome prvom svesku, izrijeком spominje, da se pri sastavljanju ovoga djela poslužio, uglavnom, materijalima iz svojih propovjedi u zagrebačkoj katedrali, tokom svoje, dvadesetgodišnje (gg. 1940.—1960.), propovjedničke službe u njoj. Propovjedi, koje su se, — onda, kad ih je držao, — općenito svidjele i intelegenciji i vjernicima. I nama su ih mnogi u Zagrebu, još čitav niz godina kasnije, hvalili. Moći ćemo, eto, svi mi, koji govorimo s oltara, misli iz tih knjiga, — već po svojoj genezi homiletičkih i unkcioznih, — korisno upotrijebiti i u nedjeljnim i blagdanskim, liturgijskim, homilijama, a pogotovu u onima specifično katehetskim, kojima ćemo se, danas sutra, na ovaj ili na onaj način, morati, barem povremeno, vratiti, ako nećemo, da nam vjernici ostanu nepoučeni u vjeri. Po samim liturgijskim homilijama nikada nam oni neće dobiti ni sustavne ni dublje vjerske pouke.

I svećenicima - katehatama. I laičkim katehistima. I redovnicama - katehistkinjama. Ovi Peničevi svesci upravo kao da su pisani, da budu katehetski školski udžbenici u višim razredima osmoljetke, ali i pri vjeronaučnoj pouci srednjoškolaca i visokoškolaca, pa da tako ispune »vacuum« u našoj dosadašnjoj, mršavoj, katehetskoj udžbeničkoj literaturi. Čujemo, da su ih neki biskupi već propisali za katehizaciju na teritoriju svojih biskupija, a za taj stupanj obuke. A valjda će ih, u tu istu svrhu, preporučiti i naše Biskupske konferencije za čitav naš narodni teritorij, barem fakultativno. Bilo bi, u sadašnjim okolnostima, naravno. Daci bi dobili solidan fundamentalni priručnik o svim materijama, a predavači bi mogli na nj prisloniti svoja, eventualna, dalja objašnjenja, ukoliko im to bude izgledalo potrebnim, pa i u formi metodičkih jedinica i s oslonom na biblijske tekstove. A mogli bi i dodavati svoje varijante prema drugim auktorima: čuvajući se, dakako, racionalističkih, modernističkih i kontestatorskih teza, koje se danas, s izvjesnih strana, i kod nas propagiraju, kojiput i preko teoloških časopisa i zbornika ili na raznim svećeničkim simpozijima i tečajevima, pa i na »katehetskim školama«. Ništa, što je u neskladu sa tisućljetnom naukom Crkve, što nema nikakva ozbiljna temelja u Svetom Pismu, što Sveta Stolica ne odobrava, ne smije se unositi u vjeronaučnu pouku. Na pozitivne novine, iz dokumenata II. vatikanskog koncila i iz papinskih pokoncilskih deklaracija, auktor je sam, na raznim mjestima u tekstu, upozorio svoje čitatelje. A što se tiče kateheta, katehista i katehistkinja, što poučavaju iz vjeronauka djecu iz nižih razreda osmoljetke, oni će u ovim Peničevim knjigama naći najbolji repetitorij za utvrđivanje (i proširivanje) svoga teološkog znanja i kvalifikacije.

A neće sigurno škoditi ni nama, ostalim svećenicima da ovu »malu teologiju« koji put uzmemo u ruke i iz nje čitamo. Ima nas danas, na žalost, i među svećenicima, sve više, »jezgraša«. Niti znamo latinski, da se možemo služiti klasičnom teološkom literaturom, niti dovoljno vladamo kojim stranim jezikom, da možemo naručivati i pratiti novija teološka djela, što izlaze u inozemstvu. Takvi će, čitajući Peničeve knjige, moći sebi, lako i s malo dobre volje, osvježiti barem ono bitno iz teologije, pa neće nikada postati teološki ignoranti i analfabeti u mantiji: »slijepe vođe« i »vođe slijepcima« (Mt 15, 14; 23, 17. 19. 24.).

I još nešto: možda od svega najvažnije! Ovom Peničevom popularnom teološkom »tetralogijom« dobili smo mi, hrvatski katolici, svoj »katekizam za odrasle«. Imamo sada svoj originalni: u svemu prilagođen našem načinu mišljenja i izražavanja i našim potrebama i prilikama. S te nam je strane Peničev rad prava blagodat. Osobito onima od nas, i među vjernicima i među svećenicima, koji s velikim nepovjerenjem i strahom gledamo na modernističke ili,

barem, filomodernističke ideje. Najbolje ćemo učiniti budemo li vjernicima, — osobito onima, koji od nas traže religioznu literaturu i informacije, — turali u ruke ovu, Penićevu, popularnu teologiju za svjetovnjake.

Mi je svima toplo preporučujemo. Ne bi, čini nam se, bez nje smjela ostati nijedna naša sjemenišna, zavodska, župska, samostanska, omladinska, knjižnica, nijedan naš svećenik ni katolički intelektualac, nijedna naša, prava i praktična, katolička kuća. Svakoga, tko od nas svećenika traži teološku i vjersko-crkvenu informaciju, upućujemo na nju, pozajmimo ju je rado, svjetujemo mu, da je nabavi! Bit će mu to najbolji i najsigurniji »Vade mecum« u njegovu vjerskom, duhovnom, katoličkom, životu. I tko hoće da nekoga (krizmanike, roditelje, đake, redovnice) plemenito nadari, neka mu kupi ovu zbirku na dar! Nikoga ona neće odvesti na krive putove: nikoga neće odvesti ni u laicizaciju. A poslužiti će, sigurno, i, danas toliko potrebnoj, zdravo shvaćenoj, koncilskoj, regeneraciji i restauraciji katoličke teologije i katoličkog života.

Knjige se naručuju od auktora, na adresu: Msgr. Dr. Janko Penić, kanonik; 41000 — Zagreb, Kaptol 19. Cijena im je: pojedinom svesku (u domovini) 50 novih dinara, u evropskim državama 13 njemačkih maraka, u Americi 5 dolara.

Č. Č.